

NOTITIES ARCHEOLOGIE EN RUIMTELIJKE ORDENING

PROCEDURE BESTEMMINGSPLAN (versie febr. 2010)

Tonnie van de Rijdt- van de Ven

Zie voor afkortingen en begrippen de Notitie Alfabetische overzicht afkortingen en begrippen.

NB. door de Crisis en Herstelwet is een aantal ruimtelijke procedures verkort. Archeologische Monumentenzorg is als regel daarbij niet veranderd, maar helemaal te overzien is dat nog niet. Zo nodig komt er een aparte notitie over de Crisis- en Herstelwet en Archeologie.

De procedure voor het voorbereiden en vaststellen van een bestemmingsplan ligt wettelijk vast in de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en het Besluit ruimtelijke ordening (Bro). Daarbij zijn tevens de 'Algemene bepalingen over besluiten' (Hoofdstuk 3 uit de Algemene wet bestuursrecht (Awb)) van toepassing. Die procedures gelden voor nieuwe bestemmingsplannen en voor een herziening. Vóór de invoering van de nieuwe Wro (juli 2008) moesten alle bestemmingsplannen worden goedgekeurd door de provincie. Die goedkeuring is vervallen, de provincie krijgt in plaats daarvan andere instrumenten voor sturing van het gemeentelijk beleid. Zie Notitie WRO (oud) en Wro (nieuw) Voor alle bestemmingsplanprocedures die gestart zijn voor 1 juli 2008 gelden nog de regels uit de oude WRO.

Het schema hieronder laat de procedure voor bestemmingsplannen zien van een gemeente, plus de betrokkenheid van de provincie bij die procedure en de momenten waarop belangenbehartigers invloed kunnen hebben.

Ook rijk en semioverheden, zoals waterschappen kunnen belang hebben bij een gemeentelijk bestemmingsplan. Hun rol wordt niet in het schema opgenomen, die zal wel in de toelichtingen aan te orde komen.

gemeentelijke procedure	rol provincie	rol belangenbehartiger
	De provincie kan een pro-actieve aanwijzing aan de gemeenteraad geven	
(voorbereidingsbesluit) (optioneel) <i>openbare aankondiging en ter inzage leggen</i>		informeel overleg
vooronderzoek en belangenafweging <i>waaronder onderzoek naar archeologische waarden en verwachtingen</i>		informeel overleg, gemeente informeren over archeologische waarden en zo mogelijk meewerken aan vooronderzoek
overleg met andere overheidsorganen	vooroverleg	
(inspraak) <i>op basis gemeentelijke inspraakverordening</i>		zonodig zienswijze inbrengen
ontwerpbestemmingsplan <i>bekendmaking en 6 weken ter inzage leggen, een ieder kan zienswijze inbrengen, gelijktijdig toezending van het ontwerpplan aan provincie en andere belanghebbende overheden</i>	wanneer belangen van provincie in het geding zijn kan de provincie zienswijzen inbrengen	zonodig zienswijze inbrengen

vaststellen door de raad <i>12 weken na de ter inzage legging van het ontwerpplan</i>		
bekendmaking besluit <i>binnen 2 weken na besluit of binnen 6 weken indien door provincie en rijk zienswijzen zijn ingebracht en deze zienswijze door de gemeente niet of niet volledig zijn overgenomen</i>	zonodig re-actieve aanwijzing van de provincie aan de gemeenteraad	
besluit 6 weken ter inzage leggen	zonodig beroep bij afdeling Bestuursrechtspraak van de RvS evt. schorsingsverzoek	zonodig beroep bij afdeling Bestuursrechtspraak van de RvS evt. schorsingsverzoek
inwerkingtreding <i>de dag nadat de beroepstermijn is afgelopen en er geen schorsingverzoek is ingediend</i>		
het plan is onherroepelijk <i>als door de RvS een uitspraak is gedaan over het ingestelde beroep</i>		

TOELICHTING OP HET SCHEMA

Proactieve aanwijzing provincie aan een gemeente

De provincie maakt in haar structuurvisie en door eventueel het aanwijzen van archeologische attentiegebieden kenbaar wat het provinciaal belang is voor archeologie.

Op basis daarvan kan de provincie aan een gemeente een proactieve aanwijzing geven. Dat wil zeggen dat een gemeente binnen een in de aanwijzing aangegeven termijn een bestemmingsplan moet vaststellen overeenkomstig daarbij gegeven voorschriften omtrent de inhoud van dat bestemmingsplan.

Vorbereidingsbesluit

De gemeenteraad kan melden dat er een bestemmingsplan wordt voorbereid (art 3.7 lid 1 Wro). Een voorbereidingsbesluit maakt het mogelijk bouw-, gebruiks- en aanlegactiviteiten te weren die niet passen bij het toekomstige bestemmingsplan.

De gemeente is verplicht een voorbereidingsbesluit via de Staatscourant en lokale bladen bekend te maken en voor een ieder ter inzage te leggen (art 3.42 Awb). Er is tegen een voorbereidingsbesluit geen bezwaar of beroep mogelijk (art. 8:5 lid 1 Awb).

Het voorbereidingsbesluit treedt in werking de dag na de datum van de bekendmaking

Vooronderzoek en belangenafweging

Ruimtelijke ordening is de verdeling van de ruimte voor verschillende functies. Ruimtelijke ordening en dan met name een bestemmingplan is kiezen tussen vele belangen. De gemeente is verplicht bij de voorbereiding van een bestemmingsplan al die belangen te onderzoeken en een gemotiveerde afweging tussen die belangen te maken. Bij een goede belangenafweging moet duidelijk zijn waar welke ruimtelijke functie wordt gesitueerd, waarom die functie nodig is (nut en noodzaak) en waarom juist op die plek. Om een goede belangenafweging te kunnen te kunnen maken moet de gemeente eerst alle ruimtelijk relevante aspecten in kaart brengen. Dat betreft onder andere:

- de gevolgen van het plan voor de waterhuishouding
- de milieueffecten, zoals voor flora en fauna en voor mogelijke hinder en gevaren zoals geluidshinder, stankoverlast, veiligheid
- **de in de grond aanwezige of te verwachten monumenten**
- de overige waarden van de in het plan begrepen gronden en de verhouding tot het aangrenzende gebied
- de financiële haalbaarheid.

De uitgevoerde onderzoeken en de belangenafweging worden in de toelichting op het bestemmingplan verantwoord. Voor archeologiegroepen is de beschrijving van de in de grond (mogelijk) aanwezige momenten en de wijze waarop daar in het bestemmingsplan rekening mee is gehouden uiteraard het meest relevant. In de toelichting moet staan hoe de archeologische waarden van het plangebied zijn vastgesteld. Dat kan zijn op basis van de gemeentelijke beleidskaart. Als die ontbreekt zal de gemeente voor het plangebied een archeologisch vooronderzoek hebben moeten laten uitvoeren.

In die toelichting moet ook staan hoe met aanwezige archeologische waarden zal worden omgegaan.

Overleg met andere overheidsorganen

Volgens art 3.1.1. Bro is de gemeente verplicht bij de voorbereiding van een bestemmingsplan overleg te plegen met andere betrokken gemeenten, waterschappen en diensten van provincie en rijk die betrokken zijn bij de zorg voor ruimtelijke ordening of belast met de behartiging van belangen die in het plan in het geding zijn. Dit vooroverleg is een van de instrumenten voor de provincie om provinciale belangen voor bijvoorbeeld archeologie in te brengen.

De uitkomsten van dat overleg worden in de toelichting op het bestemmingsplan vermeld.

Inspraak

Inspraak tijdens voorbereidingsfase van een bestemmingsplan is niet verplicht (de Awb voorziet daar niet in). Veel gemeenten hebben een eigen gemeentelijke inspraakverordening waarin die mogelijkheid wel worden geboden. Het voorontwerp voor het bestemmingsplan wordt dan reeds publiek gemaakt en een ieder kan daarop reageren. Dat gebeurt bijvoorbeeld via een informatiebijeenkomst over het bestemmingsplan met aansluitend de mogelijkheid zienswijzen in te brengen. Deze inspraakmogelijkheid zal vaak gelijktijdig plaatsvinden met het overleg met andere overheden. Het geeft de gemeente inzicht in het draagvlak voor het plan en alle mogelijkheden om het plan nog bij te stellen voor het ontwerp ter inzage wordt gelegd.

De uitkomsten van de inspraak worden in de toelichting op het bestemmingsplan weergegeven.

Ontwerpbestemmingsplan

Een ontwerpbestemmingsplan is een 'voorgenomen besluit'. De gemeente geeft hiermee aan een besluit conform het ontwerp te willen nemen. In het ontwerpbesluit zijn de resultaten uit het vooronderzoek, het vooroverleg en indien van toepassing uit de inspraak, verwerkt.

Exploitatieopzet en exploitatieplan

Bij elk bestemmingsplan dient de financiële haalbaarheid te worden aangegeven. Dit wordt veelal vastgelegd in een exploitatieplan. Bij bestemmingsplannen die voorzien in een nieuwe ontwikkeling is de gemeente sinds 2009 verplicht tot 'verhaal van kosten' voor gronden die geen eigendom van de gemeente zijn. Dat moet worden vastgelegd in een exploitatieplan en daarvoor kan een exploitatieovereenkomst worden gesloten met de grondeigenaren. Een exploitatieplan wordt eveneens ter inzage gelegd, er kunnen zienswijzen worden ingebracht en beroep is na vaststelling mogelijk. Het exploitatieplan hoeft niet gelijktijdig met het ontwerpbestemmingsplan ter inzage te liggen. Beide moeten wel gelijktijdig worden vastgesteld. Een gemeente moet bij publicatie van het bestemmingsplan melden of er een exploitatieovereenkomst is gesloten. Deze overeenkomst kan via een verzoek volgens de Wet openbaarheid bestuur (WOB) worden opgevraagd

Bekendmaken en ter inzage leggen ontwerpbestemmingsplan

Op het ontwerpbestemmingsplan is afd. 3.4 van de Awb van toepassing. Dat wil zeggen dat het plan, als voorgenomen besluit, bekend moet worden gemaakt en voor een ieder ter inzage ligt. Voor de bekendmaking wordt gebruikt gemaakt van een of meer dag- nieuws- of huis-aan-huisbladen of wordt op andere geschikte wijze kennis gegeven van het besluit. De kennisgeving dient tevens in de Staatscourant te worden geplaatst (die alleen nog online wordt uitgegeven). In de kennisgeving wordt vermeld waar en wanneer de stukken ter inzage liggen, wie zienswijzen kunnen indienen en op welke wijze dit kan geschieden. De inzagertermijn is zes weken. Veel gemeenten hebben bestemmingsplannen op hun internetsite staan. Vanaf 1-1-2010 is digitalisering verplicht voor nieuwe plannen die in procedure zijn.

Gelijktijdig met de bekendmaking van het ontwerpbestemmingsplan stuurt de gemeente het plan toe aan andere belanghebbende overheden, zoals de diensten van de provincie en rijk die belast zijn met de behartiging van belangen die in het plan in het geding zijn, de betrokken waterschappen en de buurgemeenten die raakvlakken hebben met het bestemmingsplan.

Zienswijze indienen

Door een ieder kan een zienswijze over het ontwerp worden ingediend bij de gemeenteraad. Wanneer een archeologiegroep vindt dat er in het ontwerpbestemmingsplan in de verbeelding (plankaart) en/of de regels onvoldoende bescherming voor archeologie wordt geboden is het zaak een zienswijze in te brengen.

Zienswijzen kunnen naar keuze mondeling of schriftelijk worden ingediend. De termijn voor het inbrengen van zienswijze bedraagt 6 weken. Deze termijn vangt aan op de dag dat het ontwerpbestemmingsplan ter inzage ligt. De data waarbinnen inspraak mogelijk is worden bij de ter inzage legging vermeld.

De gemeente moet op alle ingebrachte zienswijzen reageren en motiveren waarom een zienswijze wel of niet door de gemeente wordt overgenomen. Zienswijzen en antwoorden van de gemeente worden samengevat in een nota van zienswijzen.

Vaststellen plan

Binnen twaalf weken na afloop van de inzagetermijn wordt het ontwerpbestemmingsplan vastgesteld door de gemeenteraad. De gemeenteraad kan bij de vaststelling nog aanvullingen en veranderingen in het plan aanbrengen. Bijvoorbeeld aanpassingen op basis van de ingebrachte zienswijzen. Dit is dan een gewijzigde vaststelling door de gemeenteraad. De marge van de aanvulling en/of verandering mag niet wezenlijk zijn. Bij een wezenlijke verandering moet het plan opnieuw als ontwerp ter visie worden gelegd.

Direct na de vaststelling zendt de gemeente een afschrift van het besluit met de bijbehorende stukken aan provincie en rijk en aan de betrokken waterschapbesturen en de besturen van de gemeenten die een belang hebben bij het plan.

Bekendmaken vastgesteld plan en opnieuw ter inzage leggen

Openbare bekendmaking van het bestemmingsplan geschiedt binnen twee weken na de vaststelling. Die bekendmaking vindt echter pas na zes weken plaats indien door provincie en/of rijk zienswijzen tegen het ontwerp zijn ingediend en deze zienswijzen door de gemeenteraad niet of niet volledig zijn overgenomen of indien de gemeenteraad bij de vaststelling van het bestemmingsplan daarin

wijzigingen heeft aangebracht ten opzichte van het ontwerp, anders dan op grond van zienswijzen provincie en/of rijk.

Behalve het plan zelf zullen dan ook de nota van zienswijzen en de ambtshalve aanpassingen en overige wijzigingen ter inzage moeten liggen. Een eventuele aanwijzing door provincie of rijk dient eveneens ter inzage te worden gelegd.

Reactieve aanwijzing

De provincie en rijk hebben voordat de openbare bekendmaking en daarmee voor het ingaan van de beroepstermijn, de mogelijkheid om in te grijpen. Dit wanneer zij eerder zienswijzen hebben ingediend en die door de gemeente niet zijn overgenomen. Dit wordt een **reactieve aanwijzing** genoemd en houdt in dat het onderdeel waarop de aanwijzing betrekking heeft, geen onderdeel blijft uitmaken van dat plan. Het betreffende deel van het plan treedt dan niet in werking, de gemeenteraad moet een nieuw besluit nemen. De gemeenteraad kan bij de Raad van State in beroep gaan tegen deze reactieve aanwijzing.

Beroep bij de Afdeling Bestuursrecht van de Raad van State

Tegen een vastgesteld bestemmingsplan kan door belanghebbenden beroep worden ingesteld bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State. Beroep is alleen mogelijk als die belanghebbenden eerder een zienswijze hebben ingediend of tegen onderdelen die de gemeenteraad gewijzigd heeft vastgesteld. De termijn voor het instellen van beroep bedraagt 6 weken na het bekendmaken van het vastgesteld plan.

Onder welke voorwaarden archeologiegroepen ook in juridische zijn belanghebbenden zijn wordt toegelicht in de Notitie Zienswijzen, bezwaar en beroep.

De inwerkingtreding van het bestemmingsplan wordt door het instellen van beroep bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State niet geschorst. Daarvoor moet bij de Raad van State aanvullend een schorsingverzoek worden ingediend. Zie ook daarvoor de Notitie Zienswijzen, bezwaar en beroep.

Inwerkingtreding en onherroepelijk bestemmingsplan

Het bestemmingsplan treedt in werking de dag nadat de beroepstermijn is afgelopen en er geen schorsingsverzoek is ingediend. Het plan is onherroepelijk als er door de Raad van State een uitspraak is gedaan over het ingestelde beroep.

Meer informatie

Hoofdstuk 9 in 'Verdelen wordt Heden' (herziene versie 2010)
Notitie Zienswijzen, beroep en bezwaar.